

Postanowienie z dnia 23 czerwca 2009 r.

III UZ 4/09

Niedołączenie do skargi kasacyjnej pełnomocnictwa dla adwokata lub radcy prawnego, który skargę sporządził i wniósł do sądu, stanowi brak formalny pisma procesowego (art. 126 § 3 k.p.c.) podlegający usunięciu przez wezwanie do złożenia pełnomocnictwa (art. 398⁶ § 1 k.p.c.).

Przewodniczący SSN Kazimierz Jaśkowski, Sędziowie SN: Katarzyna Gonera (sprawozdawca), Zbigniew Korzeniowski.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 23 czerwca 2009 r. sprawy z odwołania Zofii S. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w J. z udziałem zainteresowanej Gminy w J.R. o podleganie pracowniczemu ubezpieczeniu społecznemu, na skutek zażalenia odwołującej się na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 18 marca 2009 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżone postanowienie.

U z a s a d n i e

Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie wyrokiem z 12 grudnia 2008 r. [...] oddalił apelację wnioskodawczynie Zofii S. od wyroku Sądu Okręgowego w Krośnie z 19 sierpnia 2008 r. [...].

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego wniósł w imieniu wnioskodawczynie jej pełnomocnik. Sąd Apelacyjny postanowieniem z 18 marca 2009 r. odrzucił skargę kasacyjną. Sąd Apelacyjny stwierdził, że pełnomocnik wnioskodawczynie, wnosząc skargę kasacyjną, działał na podstawie pełnomocnictwa ogólnego udzielonego mu 10 kwietnia 2006 r. do prowadzenia sprawy z odwołania od decyzji ZUS Oddziału w J. wydanej 6 listopada 2005 r. Zakres umocowania pełnomocnika procesowego określa art. 91 k.p.c. Obejmuje ono upoważnienie do podejmowania wszystkich łączących się ze sprawą czynności procesowych, także dotyczących zabezpieczenia i egzekucji, udzielenia dalszego pełnomocnictwa, odbioru kosztów pro-

cesu od strony przeciwnej oraz zawarcia ugody, zrzeczenia się roszczenia i uznania powództwa, jeżeli czynności te nie zostały wyłączone w pełnomocnictwie. Jak wynika z wykładni art. 91 k.p.c., dokonanej przez Sąd Najwyższy w uchwale z 5 czerwca 2008 r., III CZP 142/07 (OSNC 2008 nr 11, poz. 122), której nadano moc zasady prawnej, zakresem pojęcia „czynności procesowe łączące się ze sprawą” nie są objęte czynności związane z nadzwyczajnymi środkami prawnymi, przysługującymi od prawomocnych orzeczeń. Zatem pełnomocnictwo procesowe nie obejmuje z mocy samego prawa umocowania do wniesienia skargi kasacyjnej i udziału w postępowaniu kasacyjnym. Do sporządzenia skargi kasacyjnej niezbędne jest pełnomocnictwo umocowujące do występowania przed Sądem Najwyższym, udzielone przed jej wniesieniem. Sąd Apelacyjny uznał, że przedłożone pełnomocnictwo nie było wystarczające do wniesienia nadzwyczajnego środka zaskarżenia, jakim jest skarga kasacyjna i odrzucił skargę kasacyjną na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c. jako z innych przyczyn niedopuszczalną.

Zażalenie na postanowienie Sądu Apelacyjnego wniósł pełnomocnik wnioskodawczyni, zarzucając naruszenie przepisów postępowania, a mianowicie art. 398⁶ § 1 i 2 k.p.c., przez odrzucenie skargi kasacyjnej skarżącej z powodu nieprzedłożenia pełnomocnictwa uprawniającego do wniesienia skargi w jej imieniu bez uprzedniego wezwania do usunięcia tego braku w określonym terminie. W uzasadnieniu zażalenia pełnomocnik skarżącej podniósł, że Sąd drugiej instancji błędnie uznał, iż niedochowanie wymagań formalnych określonych w art. 398⁴ § 2 k.p.c., a takim brakiem jest niedołączenie pełnomocnictwa do wniesienia skargi kasacyjnej (art. 126 § 3 k.p.c.), nie może zostać uzupełnione. Zgodnie z art. 398⁶ § 1 k.p.c., jeżeli skarga kasacyjna nie spełnia wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c., przewodniczący w sądzie drugiej instancji wzywa skarżącego do usunięcia braków w terminie tygodniowym pod rygorem odrzucenia skargi, a odrzucenie skargi następuje dopiero wtedy, gdy braków skargi nie usunięto w terminie. Pełnomocnik skarżącej podkreślił, że tylko wymagania skargi kasacyjnej wymienione enumeratywnie w art. 398⁴ § 1 k.p.c. nie mogą zostać uzupełnione i brak jednego z tych elementów konstrukcyjnych prowadzi do odrzucenia skargi przez sąd drugiej instancji *a limine*, bez wezwania do ich uzupełnienia. Braku pełnomocnictwa do wniesienia skargi kasacyjnej nie zalicza się do elementów niepodlegających uzupełnieniu, wymienionych w art. 398⁴ § 1 k.p.c. Jest to zwykły brak usuwalny w trybie art. 398⁶ § 1 k.p.c. w związku z art. 398⁴ § 2 k.p.c. Dopiero po bezskutecznym upływie terminu wyznaczonego do uzupełnie-

nia braków sąd ma obowiązek odrzucić skargę. Taki tryb postępowania jest powszechnie stosowany, co potwierdza orzecznictwo Sądu Najwyższego (por. między innymi postanowienia z 11 maja 1998 r., II UZ 30/98, OSNAPiUS 1999 nr 16, poz. 530, z 19 listopada 1998 r., III CZ 133/98, OSNC 1999 nr 4, poz. 86, z 1 czerwca 1999 r., II UZ 61/99, OSNAPiUS 2000 nr 20, poz. 770), w których Sąd Najwyższy uznał, że brak dołączenia do pisma procesowego pełnomocnictwa upoważniającego do zastępowania strony w postępowaniu kasacyjnym jest brakiem formalnym podlegającym uzupełnieniu, a dopiero gdy nie zostanie on uzupełniony w terminie, powoduje to konieczność odrzucenia skargi kasacyjnej. Sąd drugiej instancji odrzucił skargę kasacyjną bez uprzedniego wezwania strony do uzupełnienia braku, a tym samym uniemożliwił skarżącej jego uzupełnienie, co stanowiło naruszenie prawa procesowego i ograniczenie praw skarżącej do obrony.

Pełnomocnik skarżącej wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i zasądzenie na rzecz skarżącej kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest uzasadnione. Zgodnie z treścią art. 398⁴ § 2 k.p.c., obowiązującą w dniu 18 marca 2009 r. (czyli w dniu wydania przez Sąd Apelacyjny postanowienia odrzucającego skargę kasacyjną wnioskodawczyni), skarga kasacyjna - oprócz spełnienia innych wymagań przewidzianych w tym przepisie - powinna była czynić zadość wymaganiom przewidzianym dla każdego pisma procesowego. Było to odesłanie do ogólnych przepisów o pismach procesowych.

Wymagania, jakim powinna odpowiadać skarga kasacyjna, przewidziane w art. 398⁴ k.p.c., podzielone zostały na dwie kategorie. W paragrafie pierwszym zostały określone szczególne wymagania konstrukcyjne stawiane skardze kasacyjnej jako nadzwyczajnemu środkowi zaskarżenia, zaś w paragrafie drugim - te, które powinny spełniać każde pismo procesowe. Wymagania skargi kasacyjnej ustanowione w art. 398⁴ § 1 k.p.c. nie mogą być uzupełnione, a skarga niespełniająca któregokolwiek z nich podlega odrzuceniu *a limine*, bez wzywania do uzupełniania jej braków. Natomiast mogą zostać uzupełnione w zwykłym trybie wymagania formalne skargi kasacyjnej przewidziane w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Konsekwencje rozgraniczenia tych wymagań określa art. 398⁶ k.p.c. Wymagania, jakie ma spełniać każde pismo procesowe, w tym również skarga kasacyjna, zostały określone w art. 126 k.p.c., gdzie w §

3 przewidziano, że do pisma procesowego należy dołączyć pełnomocnictwo, jeżeli pismo wnosi pełnomocnik, który przedtem nie złożył pełnomocnictwa.

W niniejszej sprawie skarga kasacyjna została złożona z zachowaniem przymusu adwokacko-radcowskiego (skargę sporządził, podpisał i wniósł pełnomocnik będący radcą prawnym), jednakże z naruszeniem wymagania dotyczącego każdego pisma procesowego, odnoszącego się do obowiązku dołączenia pełnomocnictwa procesowego. Słusznie powołał się Sąd Apelacyjny na tezę i uzasadnienie uchwały siedmiu sędziów Sądu Najwyższego, mającej moc zasady prawnej, podjętej 5 czerwca 2008 r., III CZP 142/07 (OSNC 2008 nr 11, poz. 122), według której pełnomocnictwo procesowe nie obejmuje z samego prawa umocowania do wniesienia skargi kasacyjnej i udziału w postępowaniu kasacyjnym. Pełnomocnictwo ogólne udzielone pełnomocnikowi wnioskodawczyni do prowadzenia sprawy z jej odwołania od decyzji ZUS wygasło z chwilą wydania przez Sąd Apelacyjny prawomocnego wyroku, ponieważ w jego pierwotnej treści nie zostało wyraźnie przewidziane, że pełnomocnik procesowy został ustanowiony od początku także do reprezentowania strony w postępowaniu kasacyjnym, w tym do sporządzenia i wniesienia skargi kasacyjnej.

Treść znajdującego się w aktach sądowych pełnomocnictwa procesowego z 10 kwietnia 2006 r., upoważniającego pełnomocnika jedynie do prowadzenia sprawy z odwołania od decyzji organu rentowego, oraz brak dołączenia do skargi kasacyjnej stosownego pełnomocnictwa dla radcy prawnego do wniesienia skargi i występowania w postępowaniu kasacyjnym, stanowiły - w ocenie Sądu Apelacyjnego - podstawę do uznania, że skarga jest dotknięta brakiem nieusuwalnym, niepodlegającym uzupełnieniu w trybie przewidzianym w art. 398⁶ § 1 k.p.c., a w konsekwencji skarga podlega odrzuceniu. Pogląd Sądu Apelacyjnego został słusznie zakwestionowany w zażaleniu wniesionym w imieniu wnioskodawczyni. Brak w postaci niedołączenia do skargi kasacyjnej pełnomocnictwa dla radcy prawnego do sporządzenia i wniesienia skargi kasacyjnej oraz reprezentowania strony w postępowaniu kasacyjnym jest zwykłym brakiem formalnym podlegającym uzupełnieniu w trybie przewidzianym do usuwania braków formalnych pism procesowych. Oznacza to, że przewodniczący w Sądzie Apelacyjnym powinien był wezwać pełnomocnika wnioskodawczyni o uzupełnienie braków formalnych skargi kasacyjnej przez dołączenie stosownego pełnomocnictwa procesowego - zgodnie z art. 398⁶ § 1 k.p.c. w związku z art. 398⁴ § 2 k.p.c. - a tym samym umożliwić pełnomocnikowi usunięcie dostrzeżonego braku.

Wniesienie do sądu drugiej instancji skargi kasacyjnej obliguje ten sąd przede wszystkim do dokonania oceny, czy wniesiona skarga spełnia wymagania określone w art. 398⁴ § 2 k.p.c., czyli przewidziane w tym przepisie zwykłe wymagania formalne. Dotyczą one również dołączenia pełnomocnictwa do wniesienia skargi kasacyjnej (art. 126 § 3 k.p.c.), w związku z obowiązującym w postępowaniu kasacyjnym przyrusem adwokacko-radcowskim (art. 87¹ k.p.c.). Po wniesieniu skargi kasacyjnej przewodniczący w sądzie drugiej instancji powinien podjąć czynności zmierzające do usunięcia braków, które odnoszą się do strony formalnej skargi (art. 398⁴ § 2 k.p.c.), poprzez wyznaczenie stronie skarżącej terminu tygodniowego do ich usunięcia pod rygorem odrzucenia skargi (art. 398⁶ § 1 k.p.c.). Sąd Apelacyjny nie uruchomił procedury uzupełniania braków formalnych pisma procesowego - nie wezwał wnioskodawczyni do złożenia pełnomocnictwa udzielonego pełnomocnikowi, który wniósł skargę kasacyjną - odrzucił natomiast skargę bez podjęcia czynności służących uzupełnieniu braków. Stanowiło to naruszenie art. 398⁶ § 1 k.p.c. w związku z art. 398⁴ § 2 k.p.c. uzasadniające uchylenie zaskarżonego postanowienia. Uchylenie postanowienia o odrzuceniu skargi kasacyjnej nie oznacza, że skardze może być nadany w tej chwili dalszy bieg - nadal jest ona dotknięta brakami, które powinny zostać uzupełnione w opisanym wcześniej trybie (do zażalenia wnioskodawczyni skierowanego do Sądu Najwyższego zostało dołączone jedynie pełnomocnictwo do reprezentowania jej w postępowaniu zażaleniowym).

Aktualne pozostaje powołane przez pełnomocnika skarżącej w zażaleniu orzecznictwo Sądu Najwyższego dotyczące uzupełniania braku umocowania pełnomocnika procesowego do wniesienia skargi kasacyjnej. Sąd Najwyższy w utrwalonym orzecznictwie niejednokrotnie stwierdzał, że dopiero nieuzupełnienie na wezwania braków kasacji (obecnie skargi kasacyjnej) w zakresie pełnomocnictwa dla wnoszącego ją radcy prawnego uzasadnia odrzucenie kasacji (por. postanowienie z 1 czerwca 1999 r., II UZ 61/99, OSNP 2000 nr 20, poz. 770), a kasacja (obecnie skarga kasacyjna) sporządzona przez adwokata, którego pełnomocnictwo było ograniczone do występowania przed sądami pierwszej i drugiej instancji, podlega odrzuceniu, jeżeli brak właściwego umocowania nie zostanie uzupełniony przez dołączenie pełnomocnictwa do wniesienia kasacji (por. postanowienia z 11 maja 1998 r., II UZ 30/98, OSNP 1999 nr 16, poz. 530 i z 19 listopada 1998 r., III CZ 133/98, OSNC 1999 nr 4, poz. 86). Niczego nie zmieniła w tym zakresie uchwała Sądu Najwyższego z 5 czerwca 2008 r., III CZP 142/07. Opisany stan faktyczny, w którym pełnomocnik

wnioskodawcy nie załączył pełnomocnictwa upoważniającego go do występowania w postępowaniu kasacyjnym, nie powinien prowadzić do odrzucenia *a limine* wniesionej skargi tylko z tej przyczyny. Przepis art. 398⁴ § 1 k.p.c. można postrzegać jako obowiązek zagwarantowania przez profesjonalnego pełnomocnika procesowego spełnienia szczególnych rygorów formalnych dotyczących skargi kasacyjnej, które wymagają profesjonalnej prawniczej wiedzy i sprawności zawodowej. Natomiast niezachowanie elementarnych ogólnych wymagań dotyczących skargi kasacyjnej jako pisma procesowego (art. 126 § 1 k.p.c.) może niekiedy wystąpić jako zwykłe niedopatrzanie lub oczywista niedokładność, które mogą być usunięte (poprawione lub uzupełnione) w krótkim kodeksowym (tygodniowym) terminie, co nie wpływa w istotnym stopniu na sprawność postępowania. Tego rodzaju usuwalne ogólne braki formalne nie powinny wywoływać skutku w postaci odrzucenia skargi kasacyjnej *a limine*. Odrzucenie skargi kasacyjnej sporządzonej przez profesjonalnego pełnomocnika może mieć miejsce tylko wtedy, gdy określone w art. 398⁴ § 1 k.p.c. wymagania w ogóle nie zostały spełnione albo zostały spełnione w sposób, który uniemożliwia identyfikację przedmiotu skargi kasacyjnej i granic zaskarżenia. Inne braki formalne, w tym niedołączenie pełnomocnictwa do reprezentowania strony w postępowaniu przed Sądem Najwyższym, podlegają uzupełnieniu przez wezwanie pełnomocnika strony skarżącej do ich uzupełnienia.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy uchylił zaskarżone postanowienie na podstawie art. 394¹ § 3 k.p.c. w związku z art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.

=====